

ДАНЦОВНЯⁱ, АБО МУЗИЧНИЙ СОН НА ЧОРНОМУ КОНІ...

Суну я почерез густо листату щівуⁱⁱ свій перелаз відознатиⁱⁱⁱ, і аж гину від того, що чую музику з ґрунів. Чую весілля, на яке нас, жель, не кликали... А я весілля страшно люб'ю! І малою страшне хтіла віддаватися. Хоча до кінця не розуміла, що «то» значить...

Помалу ніч баламутить вечір... І плаксі-ліс шумить через це шість разів, як чиясь поранена здобич. Пудно. Юй-й-й! І вже видно злегка нічну корону неба — молодий місяць. А я ще й досі слухаю весілля, королівну данців «гуцулку», і аж гуляю^{iv} на тому плоті. В мене данец на два райони, на два світи. Світовий. Знічев'я запіворила, завівкала... Лиш би ніхто не вчув!

...

Глип-глип — кінь біжить до мене. Чорний, буйна грива, повно зубів. Я його боюси. Я взагалі боюси коней. Один мене якось злякав у ігрецькому лісі, коли йшла з кукуців; другий — мало не скинув зі себе; а третій... третя, кобила, понесла мою пипку з молоком. Десь у дебрі^v...

ⁱ Місце для танців.

ⁱⁱ Щавель кінський.

ⁱⁱⁱ Провідати. Гуцули кажуть: йду відознати.

^{iv} Тут: танцюю.

^v Зарості.

«Вішта!» — гукаю — кінь наліво.

«Гайта!» — ревкаю — кінь направо.

Прррр!

Кінь став біля мене. Дивитси. Дихає тяжко. Кінь не вступаєтси. А потім як стане на задні ноги, а я як з перелазу та й «вйю!» до лісу... Більше ми з тим коником не виділиси. Наживо. Але в сні він до мене прийшов, правда, за дуже дивних і музичних обставин...

Читайте уважно далі.

І ні, мені не пороблено!

Сниться, що несе мене той кінь туди, куди глябаⁱ носити... несе через глимеї, царинки і мунявіⁱⁱ гори. Несе до данцовні. А данцовня та — непро́ста, в'на стоїть серед лісу, немов небозвіддя, на всі кути світика і пускає успід коріння, як поруч смерека. А на ній — чорні люди, як масть коня на якому я їду, гейби кньигиня, гейби князівна-воїн, гейби перепуджена, гейби й нехарাপутнаⁱⁱⁱ... не втямиш!

Аркан. І з підзор'я у данцовню вдарив грім залізний.

Повставали чорняві й гронзаті^{iv} чоловіки до аркану. По-братерськи обнялися, чорні сварги на чорних сорочках, чорні череси, чорні боксові чоботи... Ух! Запал. Вигук. Барточки д'горі — аж до місяченька, як би данцували зранку, то торкалися б денної корони неба — сонечка. Такого днински гливо-золотенького!

Крішку припочьили... Наколи — гуцулка. Істинна данцувальна королівна, яка рве серце і zarazом нові постоли чи мешти. Ой, то треба фист увихатиси у цім данці!

ⁱ Не можна, дарма.

ⁱⁱ Приглушені; тихі.

ⁱⁱⁱ Непутяца.

^{iv} Громіздки, дуже великі.

І кажут харапудніⁱ голоси з елиц, що грають гуцулку най-авторитетніші й уславлені скрипалі! Ті, які навчили всю Гуцульщину «играти» — Сухонький, Ґавиць та й Моґур. Ніколи наживо їх трьох не виділа і не чула, а тут тобі на! І всі три в одному місці й часі. І то так синхронно й віртуозно шпарять! В нас кажуть: *грають у скрипку*! І аж струни вилітають, і до данцовні позахмарних зізд долітають. Ізгадала, що на одному концерті в маестро Кумлика — теж літали струни! Гостро. Як орли! Аж душка скрипки схлипувала...

Витак — решето. Йой, гуляла би і я, але не годна з коня злізти. Лиш дивлюси... Та й боюси, по-правді кажучи, аби чорні люди не схопили. Ей, байка! Най в'ни данцюют. Ади, чисто, як ті знані танцюристи із Віпче рухаються — вміло, добірно, з вогнем, з охотою.

Та всьо... Мене хапає. Бо то решето переростає у більш осучасний для мене данець «Голубка». Чи то я щось не розумію?! Біда ще й в тім, що я голуба не маю. Лиш коня.

— *Голубка справа!*

— *Голубка зліва!*

— *Тропачок!*

— *Кожен з свойов загуляв!*

— *Голубки завуркали!*

— *Голуби — гайдука!*

— *Пари по колу...*

— *Обернув!*

Я пазю, пантраюⁱⁱ їх, не дихаю, але тутечки... мій кінь наче одурів! Махом став на задні ноги і давай навколо данцовні; кінь, немовбито здобув крила, чорні крила, літає чорно, а потому став... Фиркнув. Заіржав. А я мимохіть зачула потужні жіночі голоси. Млаві тіні з ясенів листям

ⁱ Лякливі, боязкі.

ⁱⁱ Пильную, стежу.

прошептали, що це гуцульські співачки — Чукутиха і Пруниха — голосами з потойбіччя змагаються.

Зачінає спершу співати штрамачка Чукутиха, що сперлася на ціпок і пустила дим із файки у безмірну просторінь:

*Та я ж тобі не казала,
Песику біленький.
Шоби'с тогди не дзяворив,
Йик іде миленький.
Шоби'с тогди не дзяворив,
Не був коло хати.
Так йик іде мій миленький
Личко цілювати...
А співати, не писати,
Я співати вмію.
Я лиш тогди не співаю,
Коли зголодніюⁱ.*

А Пруниха, сидючи на свіжій тертиціⁱⁱ і тримаючи в білих долонях якісь зелепухи й люпини, продовжує:

*Из Марічков, під смерічков
На зеленій фой.
Хоть не було постелено —
Зато в супокої.
Лямпа пукла, перо впало,
Мені си здрімало.
Виbachийте, люде добрі,
Шо співанок мало.*

ⁱ Усі співанки та «Божя пісня» Генцара від знаного гуцульського майстра і музики з села Буковець Михайла Тафійчука.

ⁱⁱ Груба дошка, зазвичай 5 см в діаметрі.

І співають вони довго, геть не хрипнуть. Тембри їхніх голосів — різні, але файнюцько одне одного доповнюють. Повірте, цесе був не дует народних співачок, а дует гірських потічків — сильних, мудрих і лагідних. За ними стояли і скіфські жони, які бережуть усі наші верховини... Кажу вам: древній чар живе у співах Чукутихи і Прунихи.

І як хапнув мене той чарівливий спів, мов дурман-зілля, то попустив аж тоді, коли зачула инчий... пленерний, легкий. Чоловічий. Із ліщини хтось прожебонів — це останній гуцульський лірник. Наш. Генцар. Митро. Я чула від нашого Михайла Тафійчука, який робить колісні ліри і тоже на ній грає-співає-чародіє, *що той Генцар навчився лірникувати від одного чоловіка, що пройшов усю Першу велику войну і не втратив до музики любові...* Сам же Митро грав і співав так, що аж падиволос коло нього зацвітав, а дурний вмить розумнішав. І то правда! Я в сні це прослухала. Виділа. Але він, на жаль, сліпий, і мене не видів. Мо', і добре!?

*Молім, люде, щиро Бога
Та й Матінку Божу.
Ми так будем умирати,
Йик лист вид морозу.
Ми так будем умирати,
Йик лист вид морозу.
А ця пісня іскладена
На заповідь Божу...
...А хто собі легковажит
Заповіді Божі,
Тим на Божім страшнім Суді
Страх великий буде...*

Я дослуховую славну й важну Божу пісню послідного лірника і, розумію, що кінь мене несе далі... І попереду я зирю на ліс, що падає... А позаду, тримаючись моцно за

гриву, впізнаю ще данцовню із набутком. Так є: *пів світу плаче, а пів світу скаче*.

Але ж коли повертин?ⁱ Коли мене кінь віднесе домів?

Враз... усе завмирає, застигає, мов предковична мушка у смолі. Біліє. І нічка цілує мізинці на ногах ранкові, мовбито Магдалена Ісусу. Свято. Непорочно. Тінь з диких плютавихⁱⁱ троянд цвірінькає соловейком — зара буде колискова ночі. І я слухаю...

Святий Василько

Загубив сон,

Сон-сон пудний.

Света Василюк

Шукала сон,

Сон-сон пудний.

Наша дитина

У сні плакала,

Сон-сон пудний.

Святий Василько...

Слухаючи пудну колискову гуцульської ночі, біля мене махом почали виростати гандрабаті лимонні квіти, якими вітер, немов веретеном, зачав фурдигати: туди-сюди. І аж тут кінь дав мені з него злізти... І я ступила на пустий пляц, помацала повітря, вухом пошукала ще раз колискову. Але ніц... тільки вітер і німота літаючих квітів.

...Прошумуюси. Оце я в сні попацилаⁱⁱⁱ! І чомусь мимоволі почала теж наспівувати колискову. Щоправда, свою, від баби і мами:

ⁱ Повернення.

ⁱⁱ Дощових.

ⁱⁱⁱ Опинилася в певній незручній ситуації, умовах.

Зїли вовки барана,
А овечку пси, пси.
Ти, Улянко, спи, спи...
А-а-а-а, а-а-а-а...

Тим часом у замкову щілину зазирає днинка і чорний корец топити в козячій молоці, яке акурат принесла сусідка зі Сліпанкиⁱ. А я... вже не співаю, я розчісую сім раз волосся (бо вснула незаплетена) і лечу надвір слухати весілля. Знову. Як і вчора. Коли-не-коли з Никовати добре чути музику... прихапцем, зусібч, навхрест і навіглі прерізні мелодії штуркають мене, залюблено-весільну, у плечі. І якась невідома тінь тримає моє чоло й стискає чимось малу руку... Може, то заздрість? Ну, що не я на тому весіллі, а якісь там невідомі... люди. Мо, і чорні, і білі. Різні.

Якби я хотіла зара завити хустку кульбабкову і полетіти до тої реальної данцовні, притворившись на мить кульбабкою. Я би найкраще, гарантую, данцювала б і польку, і вальс, і шейк, і на хустинку би вклікала... І гуцулку фист би гуляла. Гуцулкувала.

А зараз чуєте? Музики співають-грають *«Падала зірка в вечірнє небо золота...»*.

А тепер? *«Ой, ти русява наречено...»*, і *«Лебеді кохання»*, і *«Цей сон»*, і *«Смерека»*.

О! О! *«Три музики, три музики...»*, і *«Гай, зелений гай...»*, і *«Не сама, не сама лілію ростила...»*, і *«Висить ябко, висить...»*.

Гай-гай! Музико, музиченько! Буде мені рвати струни серця й вивертати всі пуделкаⁱⁱ зі сльозами. Буде! Я не залізна.

ⁱ Присілок села Яворів.

ⁱⁱ Коробочки.

I...

... знаєте що?

Колись всі ці пісні і головні гуцульські данці будуть й на моєму весілю. І гратимут його фист файні музики. Певно, татова капела, а в ній, аби-сте знали, грає у скрипку один із учнів Могура — Гурдуз, Василь Ілюк (*багатьох гуцульських музикантів знають саме по їхніх прізвиськах, а не по паспорту*). І коней я перестану боятиси. І кнъизя не буду встидатиси. Колись! Всьо буде колись. А зара йду до шніданъиⁱ і попробую свій сон своїм розказати. Повірити — точно не повірят. Уляна — фіголь ше той! А після перегляду «Вія» — мені взагалі нема віри!

Але то не я винна. А телевизор. І бабине вічне кутанє.ⁱⁱ

Написала й снила Уляна. Та, яка пів діточого житъи спала під весільними колонками; і росла як під репертуар Фіцджеральд, Сінатри, так і під вічні хіти Івасюка, Мозгового... і, звичайно ж, моцні гуцульські співанки, коліди і колискові.

ⁱ Сніданок.

ⁱⁱ Обходити худобу.

ОДА ДОРОЗІ ДОДОМУ...

Я йду дорогою додому... Я люблю пішки. Люблю за високим чебрецево-буковим Буківцем наживо споглядати.

І я не йду, я лину тією самою дорогою, яка колись була на дні прадавнього Тетіса і моря Сарматського. По якій нерозумні перегодом йшли по росу через Пракарпати, межі мракою, по зеленкуватому гаді, межі серединою надтріснутого цебра весняного бога. І потрапляли, ті невігласи, у хату, де вісім жінок пряли під столом. Вовна — зелена. Веретена — срібні. Жінки — зведениці, гад — спокусник ще той. Роса для всіх невловима. І пропали всі у дорозі, що змінюється з роками, як світ.

Я йду любою дорогою додому... Вона вже асфальтована, а не шутрова. І вона, як у тумані, згадує, коли по ній всякі фіри везли великих людей — і Хоткевича, і Українку, і Вінценза... і не тільки їх, туди-суда.

Нею ступали й самі велети, велети духу, бійці усіх часів. Вони всі зупинялися на перевалі межі буками, спрагло вдихаючи гірське повітря уже над рівнем моря, й співа-ли, дотепували... Їм було як ніде тут файно. І на них з трепетом зиркали святі у букових шатах й сині галки, яких ігрецька злива ще вчора хрестила; і сонце, і буковецький король семи вітрів, який гойдав у розмаю квітку, що геть звар'ювала — від язичень про оновлену дорогу.

Я йду дорогою додому... Ця дорога — як пам'ять. Якщо її забути — втратиш дім навіки. Якщо її зітреш — зникне пам'ять всього того, що передіше бувало.

А тут стояв давним-давно мій дід, якого звідси забрали до відділка, а потім до Сибіру... Відтак і його рідного брата довели. На цій дорозі моя бабка загубила пулярець зі своєю єдиною дівочою знимкою... і боролася із вітром, бо він забирав у неї букетик нарцисів на Великдень. По цій дорозі я якось чеберяла разом з татом і мамою до школи... Вони мене вели за ручку. І вони були молоді, а я так мріяла бути великою, дорослою. Жаль, це пам'ятає лиш вихор, що старий як світ, і носить флакони із усіма споминами.

Добаю замріяно дорогою далі... Тягнуся, човгаю, пхаюся. Я люблю пішки, люблю дорогу всім своїм еством почувати.

Знаю, на мені колись поросте стара шкіра. У всіх молодих це так... Але то всього лише шкіра, сама ж я не постарію. Просто трохи згорблюся, кутики губ опустяться, а дно очей стане ще глибшим. А я, як завше, сунутиму по дну моря Сарматського... межі серединою надтріснутого цебра весняного бога... шутром, по якому коні тягли фіру... по асфальту, яким простували мої найрідніші. Незримо я майну разом із ними. І доки я ходжу, я пам'ятаю. І як же бійноⁱⁱ на серці, що одного дня ходити перестану.

Та ти мене пам'ятатимеш, моя наймиліша у світі дорого!

Додому дорога...

ⁱ Гаманець.

ⁱⁱ Лячно, страшно.

ПІДСЛУХАНЕ

*Підслухане. Запам'ятоване. І занотоване. І неначебто
спрагло-зріле саме у короткому викладі.*

Йой, нагрішімо зараз, аби витак було в чому каятиси!

П'ю вино — кьйгне взад, п'ю горівку — вперед. А я на-
п'юси того ти й того — та й стою на місці.

Ей, у мене той вік, коли думка ще за морем, а смерть
уже за вухом...

— А ви чого витираєте мешти лиш спереду?

— Повір, ззаду їх мені нині ще й оближут...

Трошки, шо-небудь!

Природа не любить прямі лінії... аж ніяк!

Усі люди з села, лиш у різних поколіннях...

«Зачарована красуня» і «Білосніжка» Братів Грімм у кін-
ці — це ж гуцульська грушка. Всі приходьди дивитися на
мертвих дівчет у трунві, тримают довго тіла... ну й таке
всьи́ке-ружне-антересне. Гуцули таки всюда!

Дурні вмерли від голоду межи хлібами, бо не могли собі найти ножа.

Божечку, стільки любові було у його словах про не любов...

Я, може, і жебрак... але гордий!

— Наша Параска вмерла на руках Бога?

— Відки ти знаєш? В'на така була видгониста, що то могли бути і руки сатани.

— Не, в'на так відмучилася... а коли вмирала, то усміхнулася.

А йик в'ни жили, то лиш хата знала і мовчѣила про всьо.

Ми мусимо найти того в житті, кого недолюблюватимемо...

Пише — що не лише, а як лише — то напише!

— Ну от нащо ти купила цей квас? Я ж його не люблю.

— Це не я, а Марічка.

— Марічко, це мій улюблений квас!

Добре, що ти приходиш... але після того, йик ти йдеш — стає ще ліпше.

— Та йди ти!

— Та йди ти! А я си подив'ю!

— Йой, та в'на ходит льонтом!

— Та не льонтом, а з лентою!

— Тобі банно?

— Ні, але так банно, що не банно...

Я багато чого хочу... Але йика интересно буде плата за ці «хочу»?

Я нині ніц не роблю, бо нині день світого нероби!ⁱ

— Не губи свій ключ до раю!

— Я його й не мала.

— Маєш! Це твоє добре серце.

— Улянко, ти чьо'с з'їла цю чукулядинку!

— Ійой, в'на на мене так дивиласи, так дивиласи...

Рівно, криво, аби живо!

— Марі!

— Шо?

— Аби ви зараз, срібна, си не перепудили, я вас крішку битиму!

Усі ми народжуємося, і всі ми від народження маємо один привілей — колись умерти.

Я був малим, а потім виріс, але все одно лишивси малим.

Не спіши — біду доженеш, не плентайси — біда сама дожене.

Усьо ближетси д'Різдву, усьо ближетси д'Великодню...

ⁱ Фраза моєї баби.

А далі... а далі си свище. Сіла баба на сокиру, гризе то-
порище!

***P.S.** Нагадаю, що все вище «людске», а записала Уляна, яка вснула, роззявивши рота, на задньому сидінні замагорського автобуса, і їй якийсь вуйко у кашкеті прикрив його. Думаю, того, що позаздрив новим пломбам. Ну, а чьо инакше?*

ЗА ЩО ТРЕБА І МУСИМО ЛЮБИТИ ГУЦУЛЬЩИНУ?!

За варіативність добірного гуцульського слова.

Кутюга, кутюжка, гайда, пирга, пужля, писе, жерва — собака (*щоправда, різних розмірів*); файний, файнюцький, файнезний, слічний, нежесний, красний, делькатний — це всьо синоніми до «гарний», «красивий»; чередінниця, мештерка, мольфарка, ворожка, примівниця, та, що на віск зливає — чарівниця; нявка, навка, плинета, плинетниця, лісиця, бісиця — це лісова діва (але не *мавка*). Чічка, чічя, косиця, косиченька, цвітка — квітка (*а можна так і називати своїх коханих*); афина, фертик, конец, пішов до Адама і Єви по сливки, амінь — це кінець у гуцулів. А горше, горне, цінівка — знаєте що?

За самобутню інструментальну музику, яку грають найліпші у світі музик.

І їх так багацько, що аж не злічити. Повірте, гуцули вміють і люблять грати. Трембіта, дримба — вже як бренди! Лишеньки через них відчувається найважливіша музично-гуцулська бесіда.

За буйні співанки, які співають і мале, і старе:

Та ми собі заспіваймо
вид тепер до рано.

Йик си будем розходити,
шоби нам не банно.
Йик си будем розходити,
сліди заберемо.
Та най верба груші родит,
ми ше си вернемо.
Та най верба груші родит,
Йик калина ябки.
Ти, бідашко солоденька,
Не сходиш із гадки...

За ремесла.

Ліжникарство, кушнірство, ткацтво, різьблення по дереву (і не тіко), кераміка, боднарство, писанкарство... Для переліку книжки не стане!

За смачні наїдки.

Тіко у горах спросоння смакує кулешка разом із афинами у сметанці і з верховов лижковⁱ цукру; а на обід — білий гуцульський борщ із квашеного білого бураку, зварений на бужених ребрах із чебрецем, та й спечений у печі хлібчик. На вечір — боришіникⁱⁱ із квашенов буров помідорков ци квашеним огірочком, а можна і з горшемⁱⁱⁱ доброї гуслинки^{iv}. А наніч добре з'їсти домашнього сиру із медом, та й посипати ше то цукрованими фіялочками і суничками. Ня-я-я-ям.... І не злипнетси!

ⁱ Ложкою.

ⁱⁱ Корж, спечений з товченої картоплі та жменьки білого і кукурудзяного борошна. Колись хліб був розкішню, тож другим хлібом став боришіник.

ⁱⁱⁱ Невеликий емальований кухлик.

^{iv} Карпатський кисломолочний продукт, вироблений шляхом заквашування кип'яченого молока.

За моцні настоянки гогодзиви, афинівкиⁱ і джиджури... і не тіко з них...

О! Зранку, щоби добре заробив желудокⁱⁱ, випийте трохи настоянки з якихось егід, а на полудне — медовухи, аби жити засолодити. Із вечора дозвольте собі поцмулити крішку ожинового вина, а на ніч — капочьку джиджури чи коренівки, і йдіть покірно в лужко.

За багату й пишну убирюⁱⁱⁱ...

таку, шо вид заздроси годні пукнути всі инчі люде.

За пацьорки, гердани, лускавки, селянки^{iv}...

за йикі мож купити дві газдівки^v й ше морг поля.

За казки про чарівних істот.

Кров терпне від історій про вільготних перелесників у подобі красенів; про лісових обгойд^{vi}, які забирали мо-лб́ка усіх отар і загодовували бринзами лісників до смер-ти, тікаючи потім у джемори душкувати^{vii}. Бракне повітря і від казок про розкашляну ніч, яка викашляла всі боли^{viii} над косогороми; про тисячу вершників із кольоровими ті-нями, що позавозили у Карпати насіння всіляких квітів. Он там, біля виступу скелі, під самим зорепадом — вербо-зіллєві й чемерникові, а там — ружеві... і юр'їнки^{ix} ростуть на велькій саламандрі.

ⁱ Настоянки з тирлича жовтого, брусниці та чорниці.

ⁱⁱ Шлунок.

ⁱⁱⁱ Одяг.

^{iv} Прикраси.

^v Господарки.

^{vi} Повія.

^{vii} У хащах відпочивати.

^{viii} Хвороби.

^{ix} Квіти калюжниці.

За містичні байки про Нечая, Гадерку... і аж пудно згадати!

Трохи напишу вам про «них». На правах тої, юної і перепудженої, йикій колис сам Нечай сказав: *«Йик би був молодшим, то приворожив би тебе д'собі...»*. Але трохи. Бо більше — боюси.

Нечай — травник, градівник і справжня легенда Верхнього Ясенова, що мав, сама виділа, дуже мудрого й вченого kota, якого позаочі називали прикордонником Млинцуром *(бо ж стояв він на межі сльотавих инчосвітів!)*. Йой, до него була така черга, як в час пік у метро. Не до kota, до Нечая *(уточню напровськике)*ⁱ.

Гадерка — за увіруванням багатьох гуцулів, «жінка-гадина» *(але по характеру дуже добра і нависна)*, яка колись насправду жила в моєму рідному Буківці. А коли починалася кішня, то Гадерка *(справжнє її ім'я Параска Соколовська)* збирала усіх гадів докупи, що лізли їй все назустріч, і пхала у бочку, щоб їх не порубали косарі. А по завершенню кішні, коли грім тричі піднімав над Буківцем бартку — гримів дай Боже! — випускала їх, пояснюючи причину ув'язнення, і задобрювала молоком та квітами-мольфамиⁱⁱ. Але це не точно!

Ну й був ще один мольфар *(не пишу імені, бо, може, мені всьо подаленіти!)* — найсильніший і найчорніший на весь потаймир Гуцульщини. Повістували, він боявся лише всеношної. Тож в оливi подовженого карпатського ранку запросто ніс на темний під несолену кулешу 66-м щезникам і чистив постолі стрепіхатій та люпиновій відьмі, а в'на їму за це носила для ворожби оводів з-під Говерли.

ⁱ Про всяк випадок

ⁱⁱ Мольфа — це зачарований, себто одухотворений предмет, який використовується у магичній практиці карпатських мольфарів. Тут: зачаровані квіти.

За притчі про легендарних постатей на всі віки.

Про Довбуша, наприклад.

«Він на ніжку налягає, топірцем си підпирає...». Бійтеси і тепер нас наші воріженьки! У нас тут й досі море опришківського духу. З-за кичер лунають гласи і Баюрака, і Орфенюка, і Штоли... Дуля вам з маком і лиш приконеччя, а не наша свята земля. Бійтеси!

Чи Фоку Шумеевого, на хвилинку.

Ой, то унікальний гуцул, про якого префайно написав Станіслав Вінцензⁱ. Учувала, що дух Фоки дотепер над горами собі егокаєⁱⁱ... Тримає на джугліⁱⁱⁱ, яку не знімає і вліті, бо ж холодно-мертвий, сонце (від того вуха, бигме, аж стали шкварками!), і стереже свій громовий хрест у Ясенові, дихаючи на нього їдким тютюновим димом.

А замкну згадками про унікальних писак і сподвижників з моїх керунків — Онуфрія Манчука, Петра Шекерика-Доникова, Параску Плитку-Горищівіт і Теодозію Сорохан.

Вони — не тільки горді й фист мудрі гуцули з хистом до писанини, а й ті, що щонайживіші досі, завдяки своєму писаному слову. На них варт рівнятися, знати і конче читати.

Ще би про когось написала, але не падає на гадку... Як згадали ви — то напишіть мені, срібні-злоті, якогось ранку...

За довершені прокльони ворогам:

— Ідіт до дітчьої мами!

— Аби вам горобці з рук кулешу дзьобали, а ви не годні були їх розігнати!

ⁱ Вінценз пише про Фоку у своїй калевалі «На високій полонині».

ⁱⁱ Егокання — полонинська луна, давня манера перегукування.

ⁱⁱⁱ Кругла зимова шапка, яку шили з суцільного шматка овечої шкіри. Мо' таку й носив колись Фока.

— Йой, аби вас вічно кьигнуло ригнути!
— Аби лице у вас си лупило від ваших бріхонь!
— Йик сліпий шукає вушко 'глиⁱ, то аби ви так шукали дорогу т'хаті.

За святі гірські хребти і смерекові високості.

Гуцульщина — це досконала працivілізація, в яку слід заходити лише тихцем, оминаючи погляди усіх звіроловів, а знайшовши стару шопу, яка колись була церковцею і з її стіни зійшов святий Власійⁱⁱ, що береже в цих керунках всяку звірину-скотину, ставати й молитися, щоб їх ніхто не чіпав. Ставайте біля тої стіни, яка дотепер ще не відсиріла; без моху, без плаhti рясної муравки, без тріщин, без наглого капіжу.

Гуцульщина — це ті красиві прапам'ятні хребти, на яких Бог їсть виноград... І там, де тягнеться той виноград, весь перкалевий смуток розлізається, а слова стають не такі вже й сухі та осовитіⁱⁱⁱ. А люди мить до миті стають як ніколи живими і непристойно щасливими.

Гуцульщина — це вічні канти Ангелів смерековим високостям, у яких не ми перші, не ми послідні мучували і вистуджували свої ноги, але водночас вигрівали серця, як пташечки свої гнізда. І це не тільки ми, а всі, хто бодай раз сюди приходив ногами чи приїжджав на автівці, а краще, звісно ж, на фірі.

За феномен самих людей.

Бо лише вони, верховинці, сідають собі вдень на призьбі із своїми зелен-мріями і споглядають, як повітря, лежачи на хмарі, з буханкою хліба, однією руцьою

ⁱ Голки.

ⁱⁱ За життя цей святий був лікарем та єпископом. У народних віруваннях — покровитель худоби, особливо корів.

ⁱⁱⁱ Від слова «оса», себто не дуже приємні.